

הגשת דוח בנק ישראל לשנת 2020

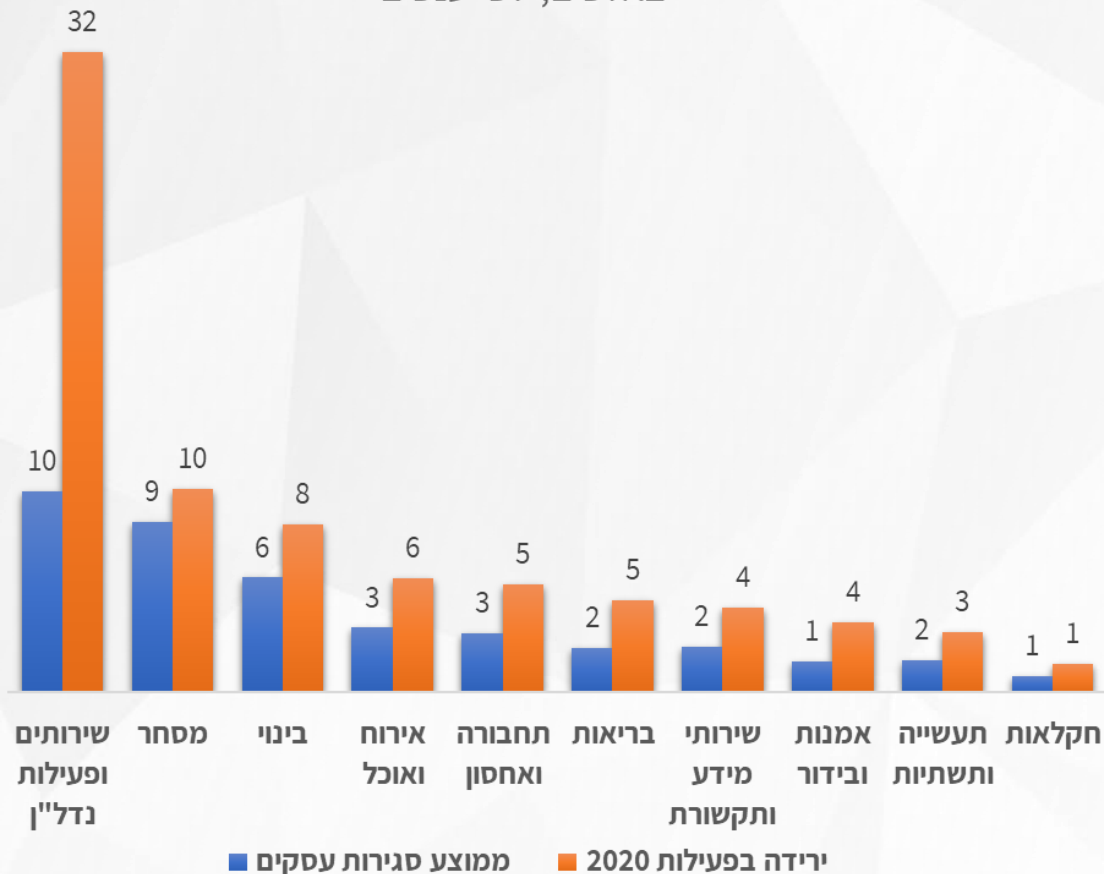
פרופ' מישל סטרבצ'ינסקי, מנהל חטיבת המחקר

אפריל 2021

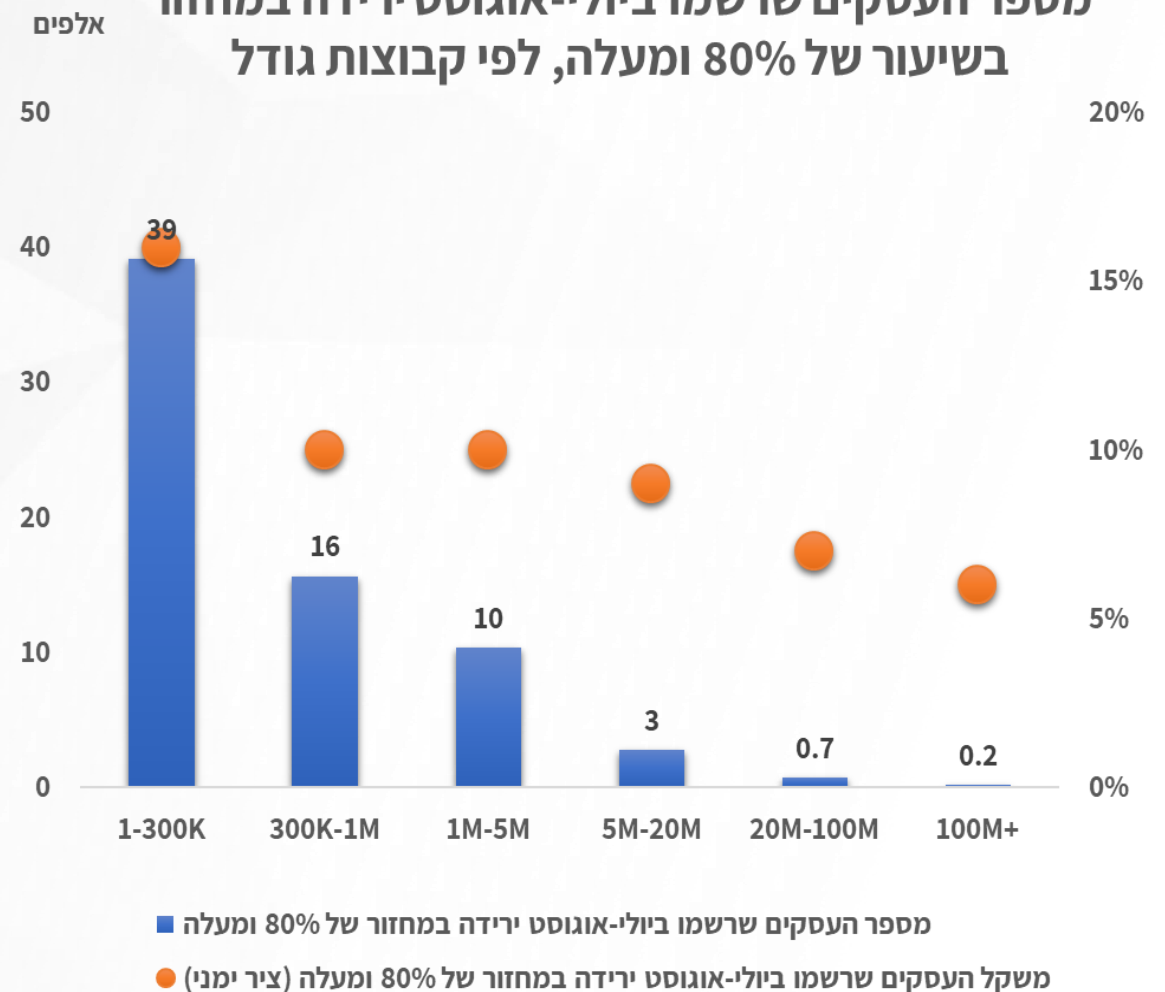

נתוני הפגיעה בפעילות מצביעים על חשש ממשי לעלייה ניכרת בסגירת עסקים עקב המשבר, בדגש על ענפי השירותים, המסחר והבינוי

מספר העסקים שרשמו ביולי-אוגוסט 2020 ירידה במחזור בשיעור של 80% ומעלה וממוצע סגירות העסקים בענף באלפים, לפי ענפים

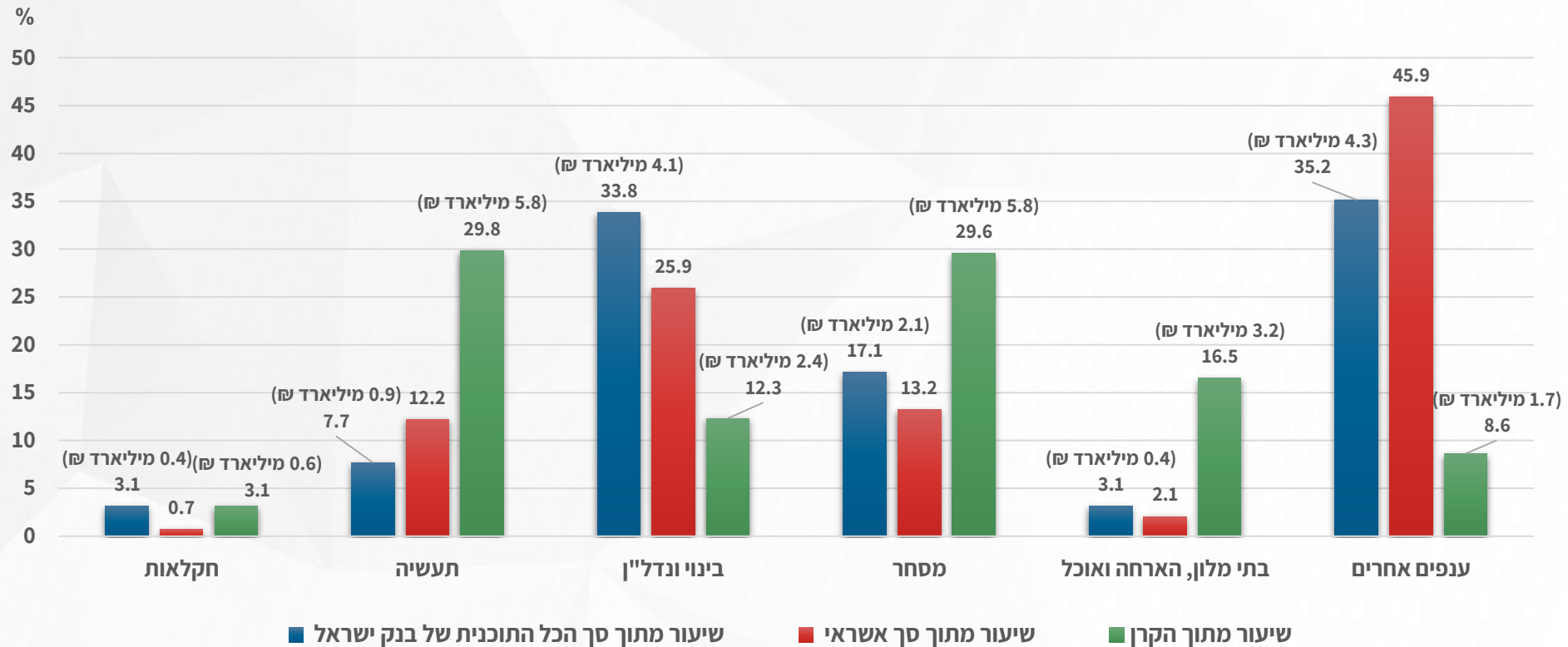
מספר העסקים שרשמו ביולי-אוגוסט ירידה במחזור בשיעור של 80% ומעלה, לפי קבוצות גודל

לקראת היציאה מהסגר השלישי תכנית בנק ישראל השלימה את מתן האשראי מהקרן לעסקים קטנים

השוואה ענפית של סך האשראי העסקי, אשראי מהקרן לעסקים קטנים (2020) ותוכנית בנק ישראל (דצמבר 2020 עד פברואר 2021)¹

¹ הסכום שניתן מהקרן לעסקים קטנים בשנת 2020 עמד על כ-20 מיליארד ש"ח. הסכום שניתן על ידי בנק ישראל בין דצמבר 2020 לפברואר 2021 עמד על כ-12.1 מיליארד ש"ח.

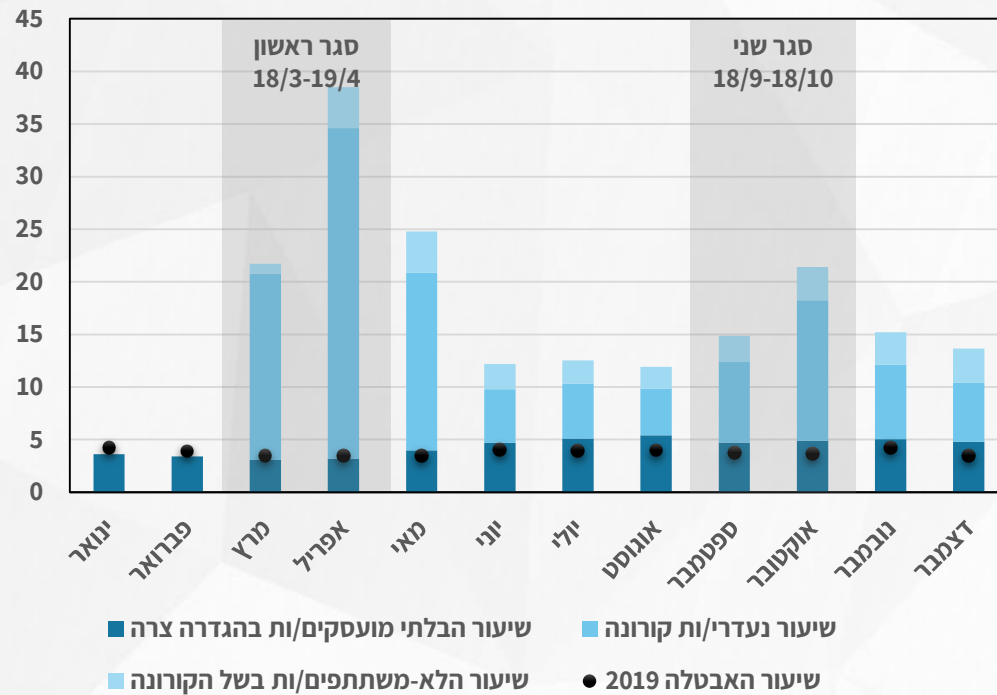

סוגיות במדיניות תקציבית

התנודות בנעדרי הקורונה התרחשו במקביל לסגרים; שיעור האבטלה בהגדרה הצרה והלא משתתפים כתוצאה מהקורונה עלו בהדרגה

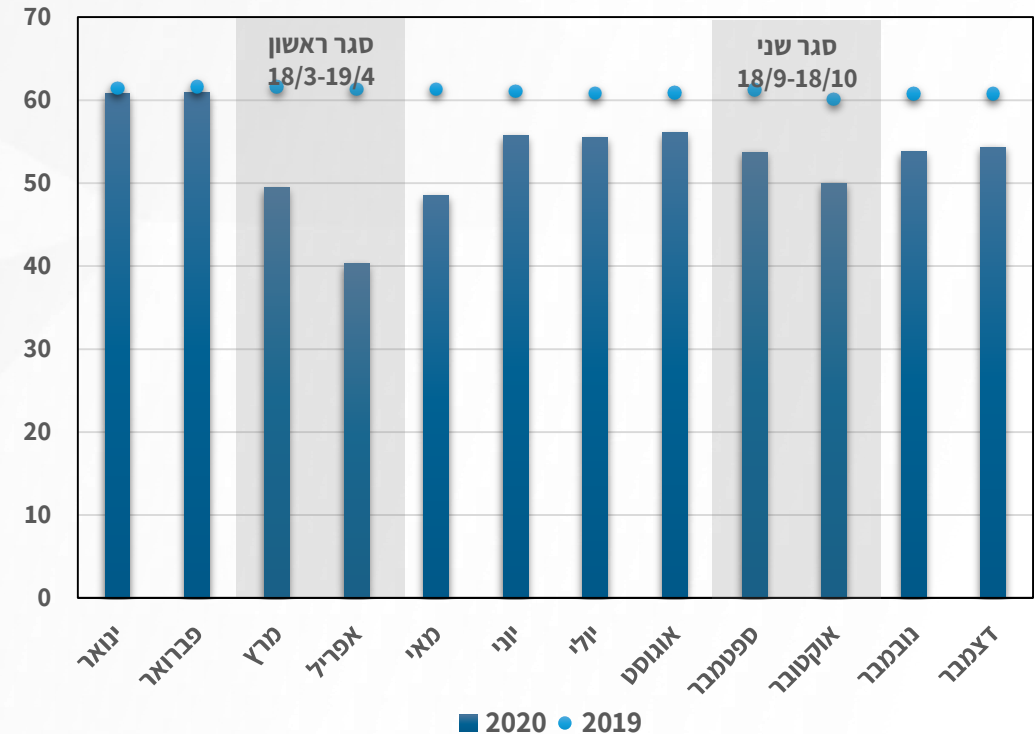
שיעור האבטלה בהגדרה הרחבה מתוך כוח העבודה
(אחוזים, נתונים מקוריים, גילי +15, ינואר- דצמבר בשנים 2019-2020)

הערות: ההגדרות של שיעור האבטלה לפי ההגדרה הרחבה נכונות לתקופה מרץ-דצמבר בשנת 2020. לפני תקופה זו, ההגדרות תואמות את ההגדרות של שיעורי האבטלה לפי ההגדרה הצרה (ההגדרה הרגילה). הגדרת כוח העבודה נותרה ללא שינוי גם בשנת 2020 (כלומר אינה כוללת את קבוצת "לא משתתפים בגלל סיבות הקשורות לקורונה").

המקור: הלמ"ס; עיבודי בנק ישראל.

שיעור התעסוקה בהגדרה הרחבה מתוך כלל האוכלוסייה
(אחוזים, נתונים מקוריים, גילי +15, ינואר-דצמבר בשנים 2019-2020)

הערות: ההגדרות של שיעור התעסוקה לפי ההגדרה הרחבה נכונות לתקופה מרץ-דצמבר בשנת 2020. לפני תקופה זו, ההגדרות תואמות את ההגדרות של שיעור התעסוקה לפי ההגדרה הצרה (ההגדרה הרגילה).

המקור: הלמ"ס; עיבודי בנק ישראל.

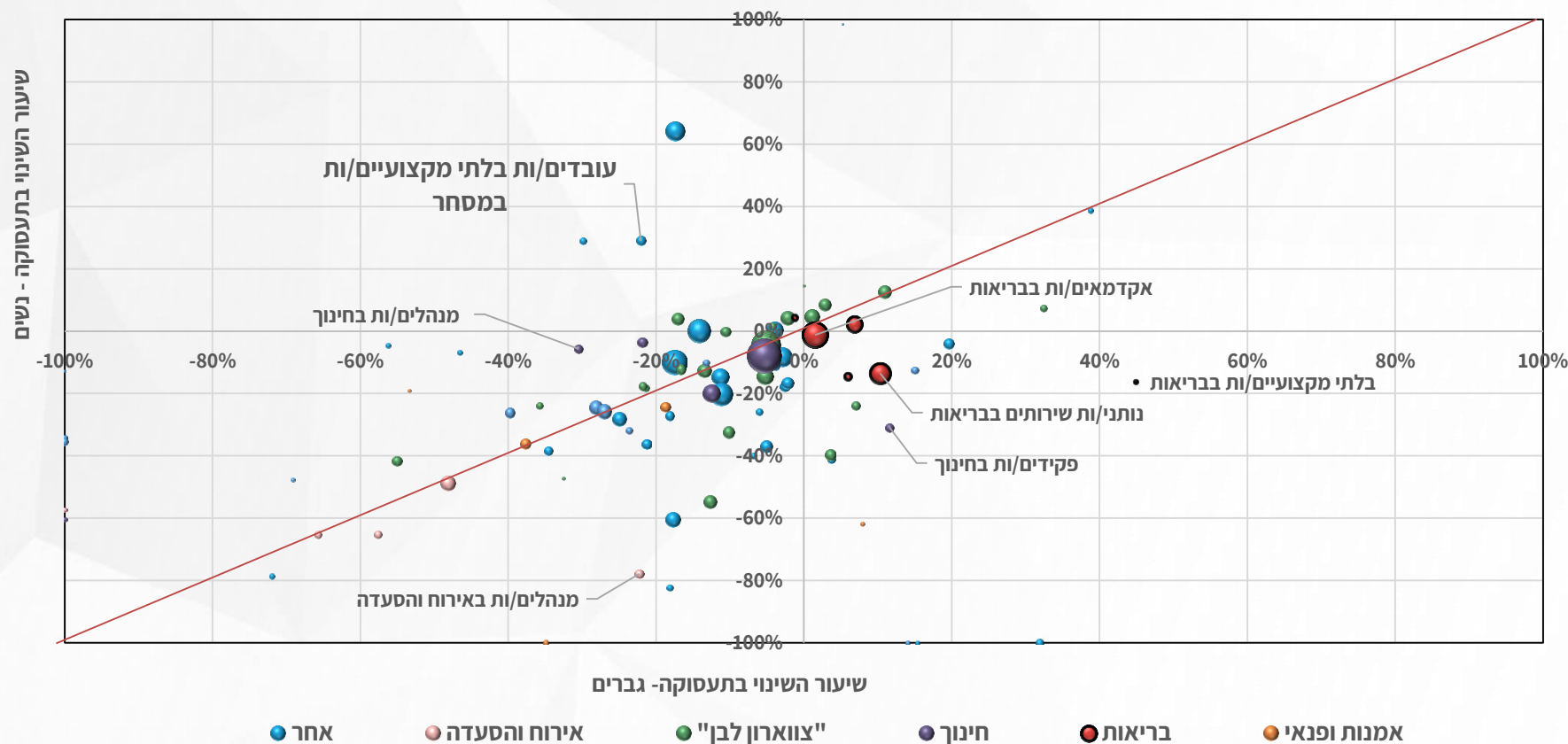

המדיניות הפיסקלית הייתה מרחיבה

- לאור סגירת המשק מסיבות שקשורות למניעת ההדבקה הממשלה הפעילה תכניות רבות ומגוונות לצורך התמודדות עם המצב.
- מעבר להוצאה על בריאות, אשר עלתה באופן משמעותי לצורך התמודדות עם המצב, ניתנו מענקים לנפגעים באמצעות רשת ביטחון שאמורה להמשיך עד חודש יוני.
- להפעלת "קופסאות הקורונה" הייתה השפעה משמעותית על הכלכלה.
- **תוספת ההוצאה הציבורית חסכה ירידה של 1.9 עד 2.6 אחוזי תוצר בשנת 2020.**

נפגעה התעסוקה של עובדים בענפי האירוח וההסעדה; לעומת זאת, התעסוקה בשרותי הבריאות עלתה

שינויים במספר המועסקים/ות על פי ענפים ומשלחי יד פרטים בני/ות 25-64

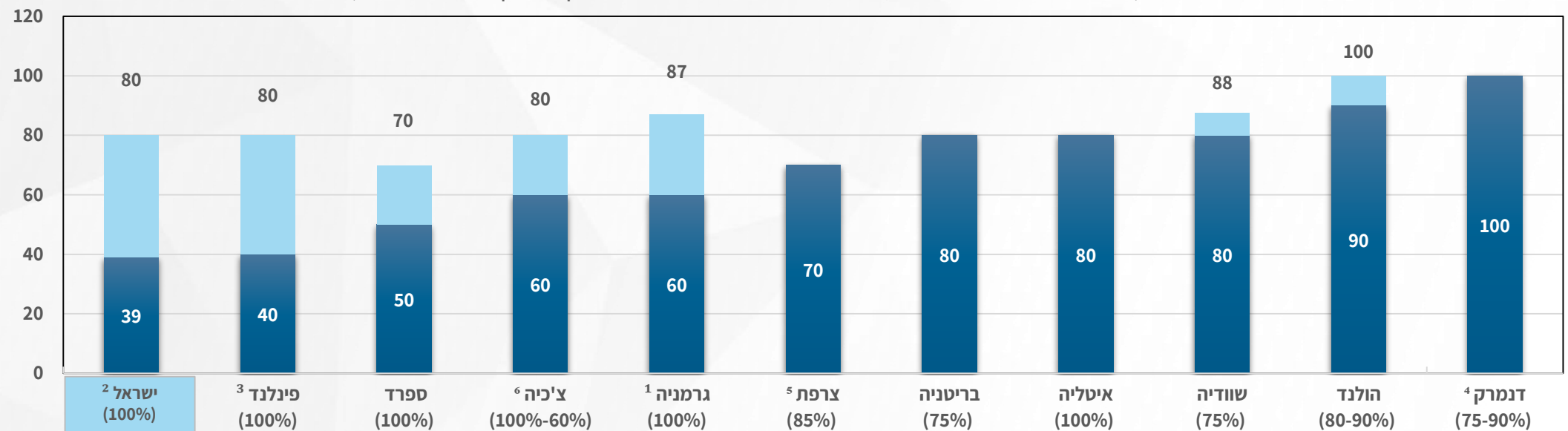
המקור: סקרי כוח אדם, הלמ"ס ועיבודי בנק ישראל.

בישראל שולם תשלום מינימלי נמוך אך הובטחה רשת ביטחון עד יוני (מותנית בשיעור האבטלה)

שיעור התשלום לעובדים עבור שעות עבודה שהופחתו*

(% מהשכר לשעת עבודה; שיעור הסבסוד הממשלתי מצוין בסמוך לשם המדינה)

■ תשלום מינימלי, עבור שעות שהופחתו, כאחוז מהשכר לשעת עבודה

■ תוספת תשלום אפשרית (לפי מאפייני עובד), כאחוז מהשכר לשעת עבודה

*- פירוט התוכניות בכל מדינה מופיע בלוח ה'-9. הנתונים מפורטים עבור תוכניות הרלוונטיות עד לינואר 2021.

¹ בכלל המדינות, מלבד גרמניה, הפיצוי מחושב לפי השכר ברוטו. עבור גרמניה הנתונים הם כחלק מהשכר נטו.

² הפיצוי המקסימלי בישראל מחושב עבור עובד מעל גיל 28 שהרוויח עד 3,000 ש"ח בחודש. הפיצוי המינימלי מחושב לעובד עד גיל 28 שהרוויח פי 1.5 מהשכר הממוצע במשק (מעל גיל 28 דמי האבטלה הם 50% מהשכר).

³ בפינלנד, שיעור התשלום מחושב עבור משכורת בטווח מ-1,000 עד 5,000 יורו לחודש. המעסיקים משתתפים בחלק מתשלום דמי האבטלה עבור עובדים וותיקים (הזכאים לדמי אבטלה נדיבים יותר), כתלות בגודל הפירמה.

⁴ בדנמרק: המדינה משלמת עד 80% משכרו של עובד שעתי (ניתן לקבל תשלום נוסף של 10%). שיעור הסבסוד לעובדים שכירים הינו עד ל-75% משכרם.

⁵ בצרפת, גבול תחתון של 90% משכר המינימום.

⁶ בצ'כיה: כאשר העסק נסגר מסיבות בריאותיות העובדים זכאים לפיצוי של 100% משכרם, והממשלה משפה את המעסיק על מלוא התשלום עד סכום כולל של 800,000 קרונות, וב-80% מעבר לכך.

תמריצים בשוק העבודה ב-2020

מצד ההיצע:

- הגדלת מענק העבודה מותנה בעבודה ב-2020.
- מתן מקדמה של מענק עבודה ל-2021 למי שעובד ב-2020 המותנית בעבודה ב-2021.

מצד הביקוש:

- מענק לשימור עובדים שניתן פר-עובד בחודשים יוני-ספטמבר.
- שינוי במתן המענק לשימור עובדים תוך הכנסת מרכיב של תמריץ להשארת העובדים בפירמה באוקטובר 2020.

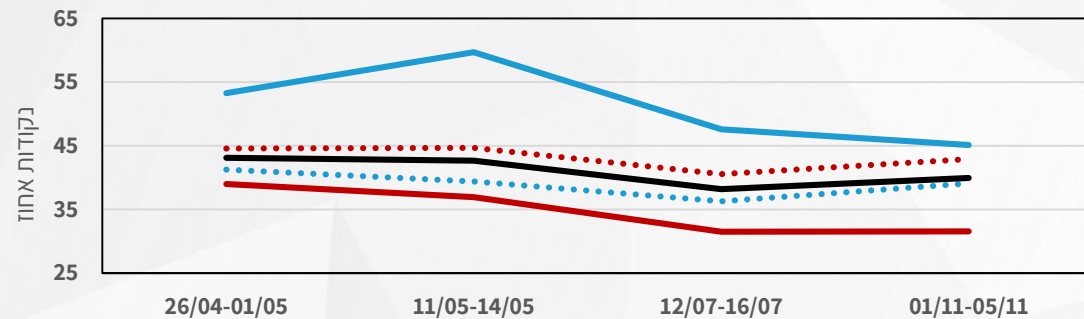
השפעות הקורונה על קבוצות שונות במשק

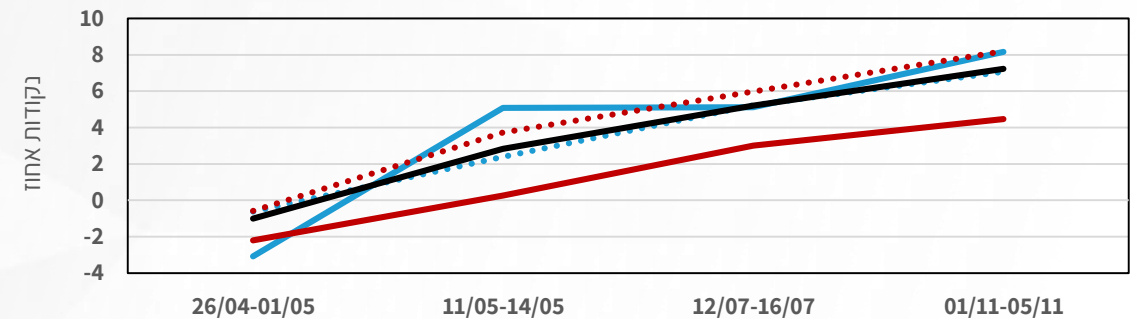
המצב הבריאותי הוחמר עבור לא אקדמאים ומשקי בית גדולים; המצב הנפשי הוחמר עבור אקדמאים ומשקי בית קטנים

מאזני הנטו¹ של ההחמרות במצב הבריאותי, הנפשי והכלכלי בעקבות הקורונה

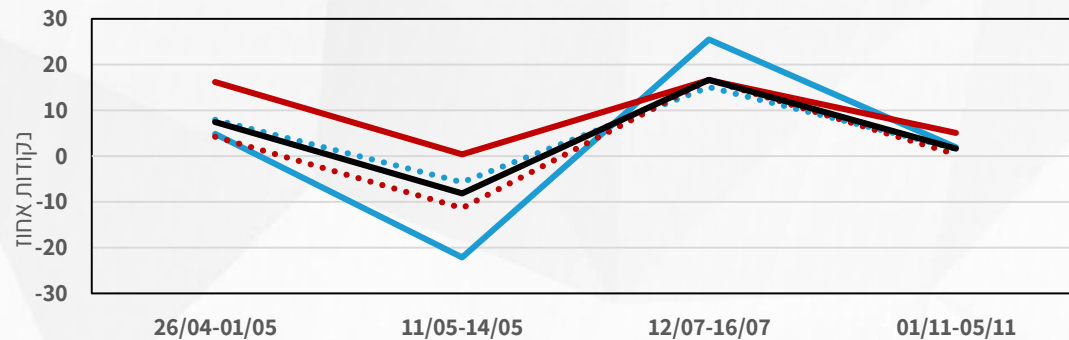
המצב הכלכלי

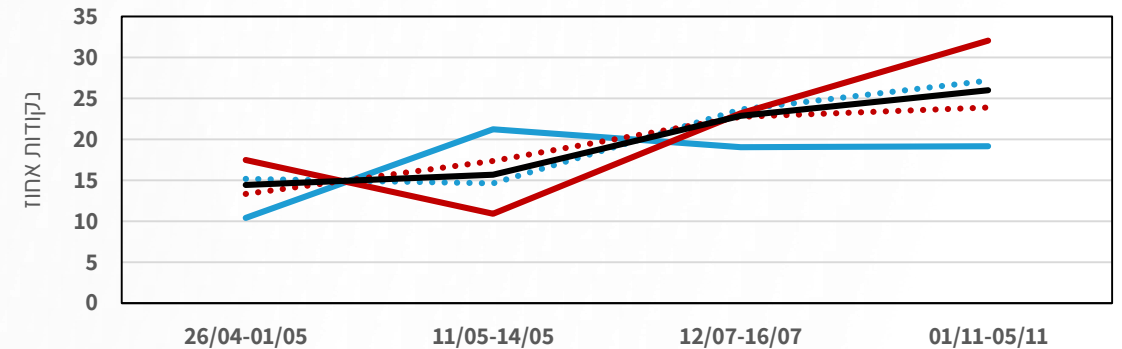
המצב הבריאותי

המצב הכלכלי בשנה הקרובה

המצב הנפשי

משקי בית גדולים

משקי בית קטנים

אקדמאים

לא אקדמאים

כלל האוכלוסייה

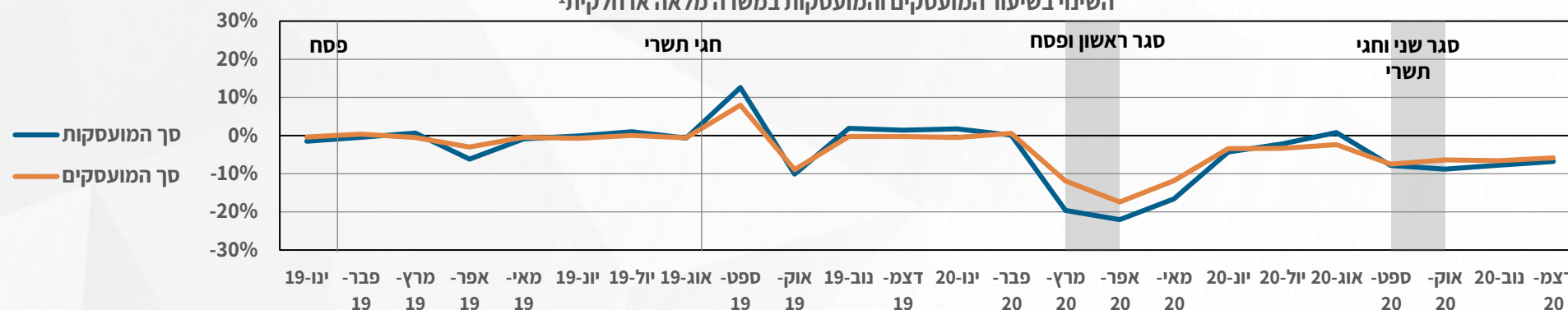
¹ מאזן הנטו הוא ההפרש בין שיעור המשיבים שהמצב הוחמר לבין שיעור המשיבים/ות שהמצב השתפר. עלייה במאזן הנטו מצביעה על החמרה: יותר משיבים/ות מדווחים שמצבם הוחמר או הוחמר מאוד. השאלה לגבי המצב הכלכלי בשנה הבאה: "בשנים-עשר החודשים הבאים, האם לדעתך המצב הכלכלי שלך ושל בני הבית:..."
המקור: סקר החוסן האזרחי, הלמ"ס.

תעסוקת הנשים נפגעה בעיקר בסגר הראשון

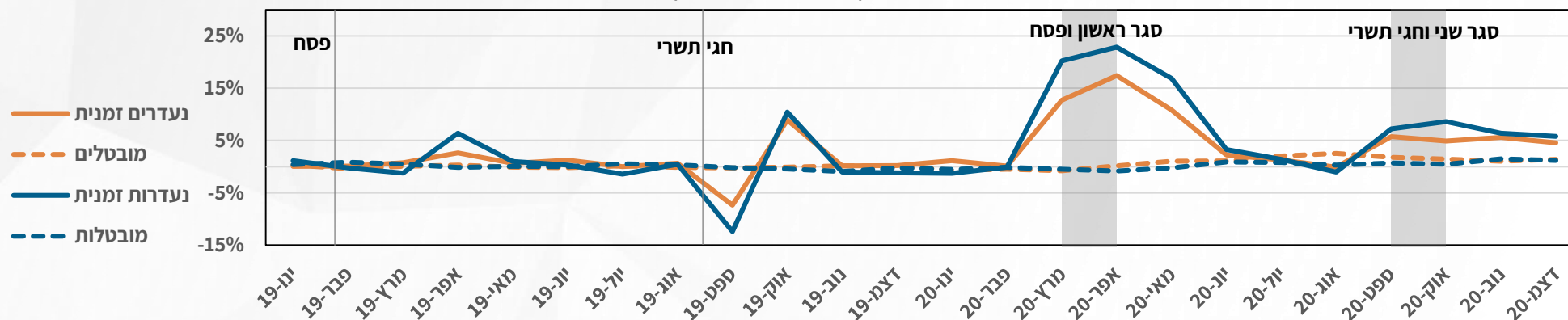
שינוי במצבי תעסוקה בהשוואה לחודש המקביל אשתקד, 2019 עד 2020

פרטים יהודים לא-חרדים בני 25-64

השינוי בשיעור המועסקים והמועסקות במשרה מלאה או חלקית¹

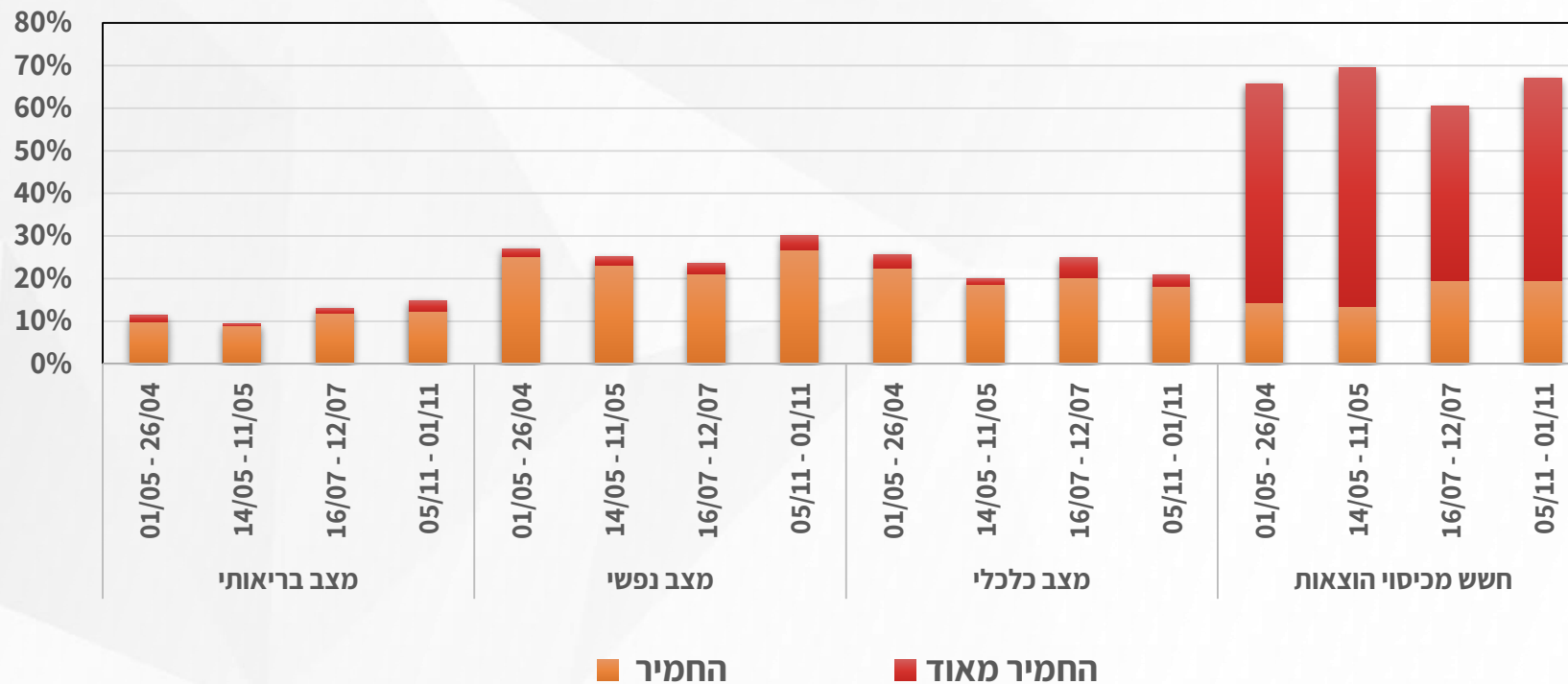
השינוי בשיעור הנעדרים/ות זמנית והמובטלים/ות

¹ לא כולל נעדרים/ות זמנית מעבודתם. באוקטובר ובספטמבר 2019 נרשם שינוי חריג בהשוואה לספטמבר ואוקטובר 2018, ככל הנראה בשל הבדלים בעיתוי חגי תשרי.
 המקור: סקרי כוח אדם, הלמ"ס ועיבודי בנק ישראל.

אצל הקשישים חלה החמרה בחשש לכיסוי הוצאות

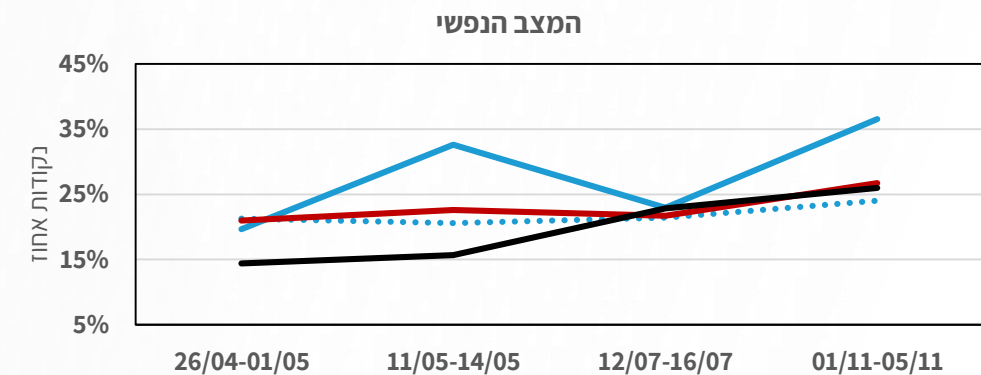
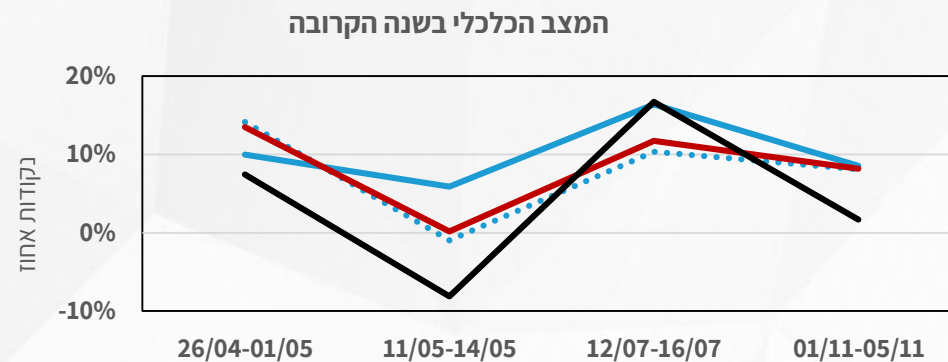
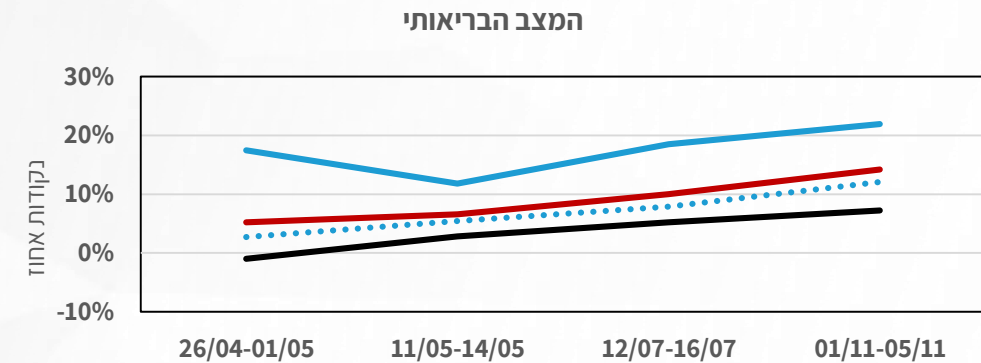
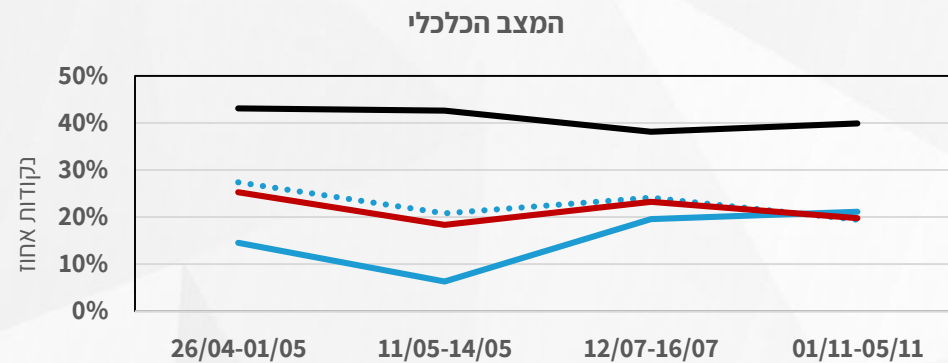
החמרה רב ממדית במצבם של הקשישים בעקבות המשבר¹

¹ הנסקרים/ות נשאלו על מצבם היחסי בהשוואה למצבם טרום המשבר ("בהשוואה למצב בריאותך לפני המשבר, איך היית מתאר/ת את מצב בריאותך כיום?") "בהשוואה למצבך הנפשי לפני המשבר, איך היית מתאר/ת את מצבך הנפשי כיום?", "בעקבות משבר הקורונה, עד כמה השתנה המצב הכלכלי שלך ושל בני הבית?". בקטגוריה "חשש מכיסוי הוצאות", הנתון מתייחס לשיעור של אלה שהשיבו על השאלה "באיזו מידה את/ה חושש/ת מקושי בכיסוי הוצאות?" כי הם חוששים במידה רבה או במידה מסוימת.
המקור: סקר החוסן האזרחי, הלמ"ס.

הפגיעה אצל הקשישים בלטה בקרב אלו הגרים לבד

מאזני הנטו¹ של ההחמרות במצב הבריאותי, הנפשי והכלכלי בקרב קשישים

גרים לבד

אינם גרים לבד

כלל הקשישים

כלל האוכלוסייה

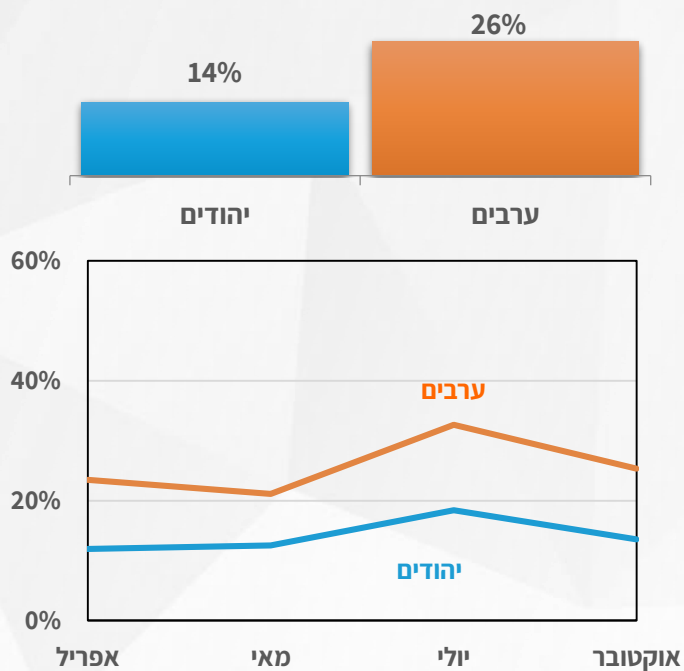
¹ מאזן הנטו הוא ההפרש בין שיעור המשיבים/ות שמצבם הוחמר לבין שיעור המשיבים/ות שמצבם השתפר.
המקור: סקר החוסן האזרחי, הלמ"ס.

החמרה במצב הכלכלי בחברה הערבית

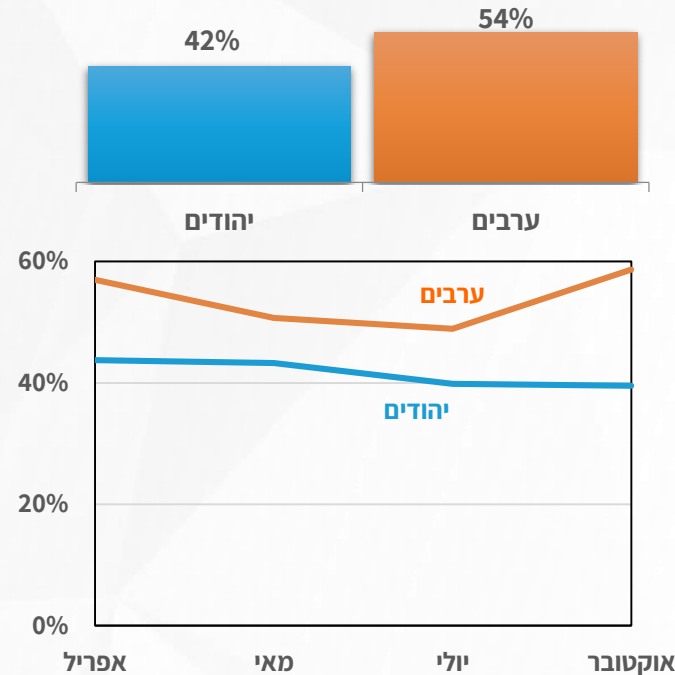
שיעור המדווחים שצמצמו את צריכת המזון עקב משבר הקורונה

כלל התקופה (אפריל-אוקטובר)

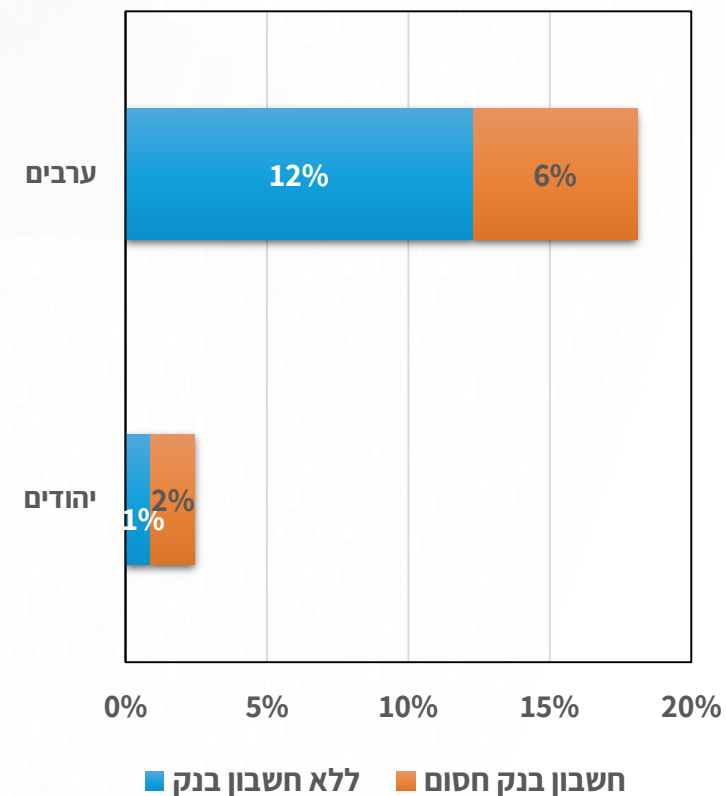

שיעור המדווחים על החמרה במצב הכלכלי עקב משבר הקורונה

כלל התקופה (אפריל-אוקטובר)

שיעור משקי הבית ללא חשבון בנק או חשבון בנק חסום

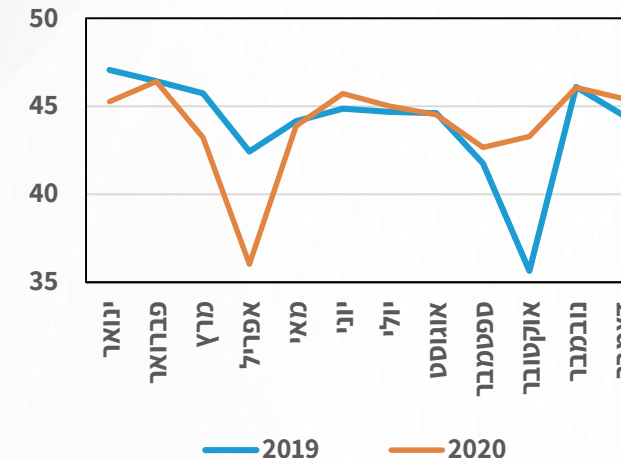
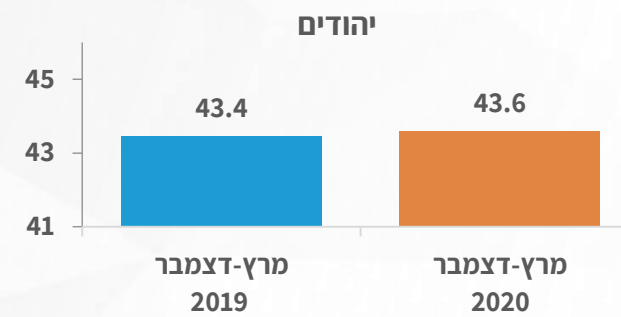
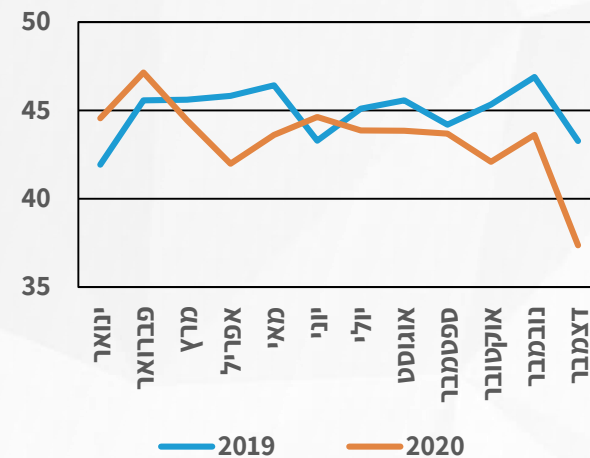
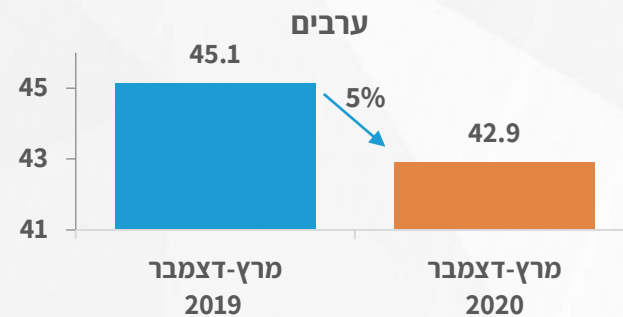

המקור: סקר הלמ"ס לתמונת מצב החוסן האזרחי במשבר הקורונה (גלים 1-4) ועיבודי בנק ישראל.

ירידה בשעות העבודה בקרב עובדים ערבים

ממוצע שעות עבודה לשבוע בקרב עובדים מתמידים¹

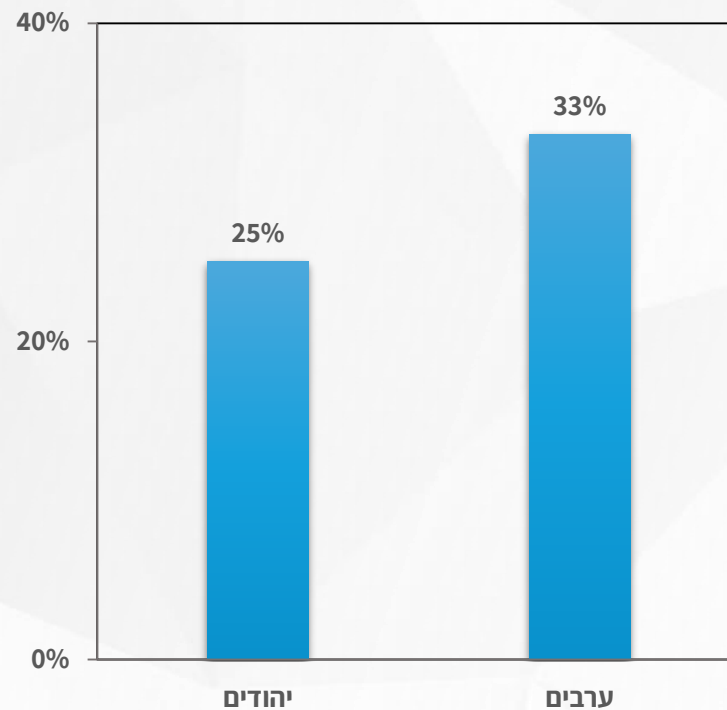
2019 בהשוואה ל-2020, יהודים וערבים

¹עובד מתמיד מוגדר כפרט שנפקד באופן מלא בסקר כח אדם (8 פעמים), ועבד בכל תקופות הפקידה של הסקר.
המקור: סקר כוח אדם של הלמ"ס ועיבודי בנק ישראל.

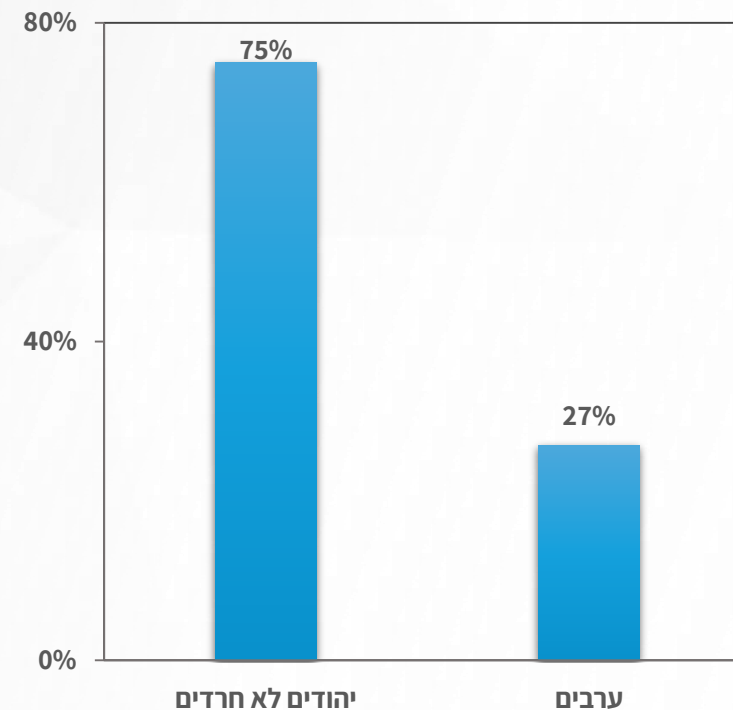
לערבים נגישות נמוכה ללמידה מרחוק

שיעור המדווחים על הרעה במצב הרגשי של ילדיהם

המקור: סקר הלמ"ס לתמונת מצב החוסן האזרחי במשבר הקורונה (גלים 1-4) ועיבודי בנק ישראל.

שיעור משקי הבית עם נגישות גבוהה לתשתיות למידה מרחוק¹

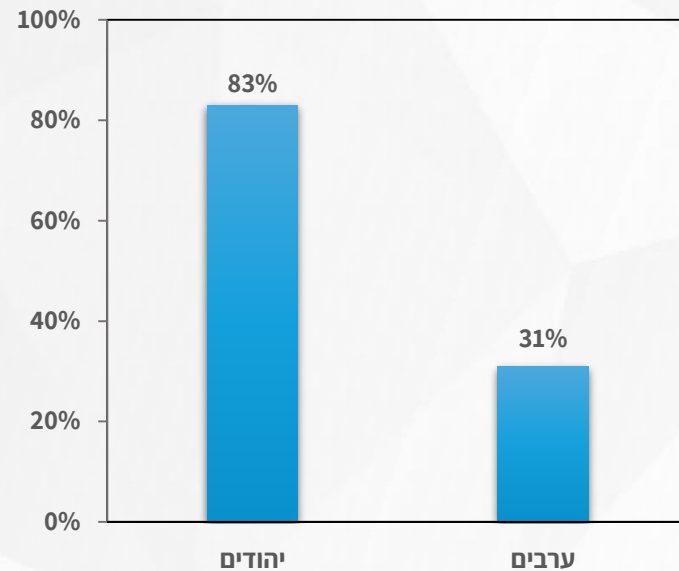
¹פחות מ-1.3 נפשות לחדר, חיבור לאינטרנט ופחות משלושה ילדים בגילאי מערכת החינוך לכל מחשב.

המקור: עיבודי בנק ישראל לסקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס (2018). בנק ישראל (2020). "מוכנות ללמידה מרחוק ברמת התלמיד ובתי הספר - תובנות מ-PISA 2018 וסקר הוצאות משק הבית".

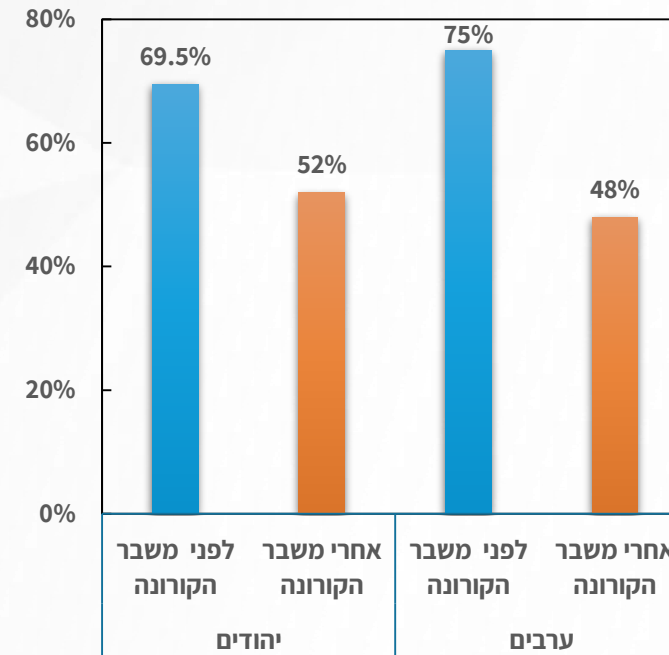
ירידה חדה בהשתתפות בהשכלה גבוהה בקרב הערבים

פגיעה בסטודנטים ערבים במשבר הקורונה

ב. שיעור המתחברים לשיעורים המקוונים באמצעות מחשב אישי¹

א. שיעור ההשתתפות בשיעורים במוסדות להשכלה גבוהה, לפני ואחרי משבר הקורונה

¹ להבדיל מטלפון נייד או מחשב של המשפחה או החברים.

המקור: סקר סטודנטים של מכון אהרן, יוני 2020.

תחאוכו, מ., חאג' - יחיא, נ. ח., ומטר, ח. (2021), "הפערים בין סטודנטים יהודים וערבים בתקופת הקורונה", נייר מדיניות מיוחד, מכון אהרן למדיניות כלכלית.

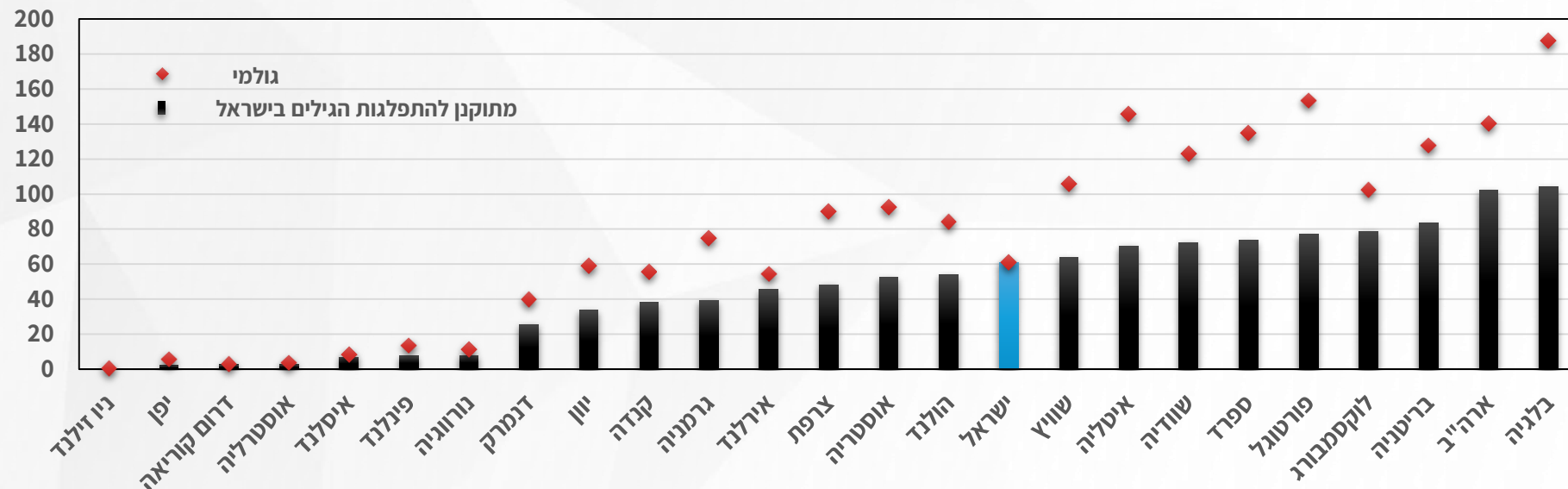

המאפיינים הדמוגרפיים-חברתיים-כלכליים של החולים בקורונה

- פתיחת בתי הספר תרמה כפי הנראה לעלייה של 4% בסיכוייהם של התלמידים להיות מאומתים, כאשר הסיכוי גדל עם הגיל.
- במשקי בית שבהם יש כבר מאומת, כ-1/3 עד 1/4 מהנפשות הנוספות מאומתות. שיעור המאומתים במשקי בית אלו גבוה בהרבה מהממוצע באוכלוסייה שעמד על כ-7%.

לאחר תיקון במבנה הגילאים, מספר הנפטרים ל-100 אלף תושבים בישראל היה גבוה יחסית למדינות OECD נבחרות

מספר הנפטרים מקורונה ל-100 אלף תושבים במדינות OECD¹: שיעורים גולמיים ומתוקננים להתפלגות הגילים בישראל²
(נפטרים עד אמצע פברואר 2021³)

¹מדינות OECD לא כולל טורקיה, מדינות מזרח אירופה (אסטוניה, הונגריה, לטביה, ליטא, סלובניה, סלובקיה, פולין וצ'כיה) ואלה במרכז ודרום אמריקה (מקסיקו, צ'ילה וקולומביה); מדינות אלה לא נכללו בהשוואה בשל אי-זמינות נתוני התמותה מקורונה לפי קבוצת גיל ו/או מהימנות נמוכה של נתוני הנפטרים. בריטניה – כולל ויילס (ובלי סקוטלנד).

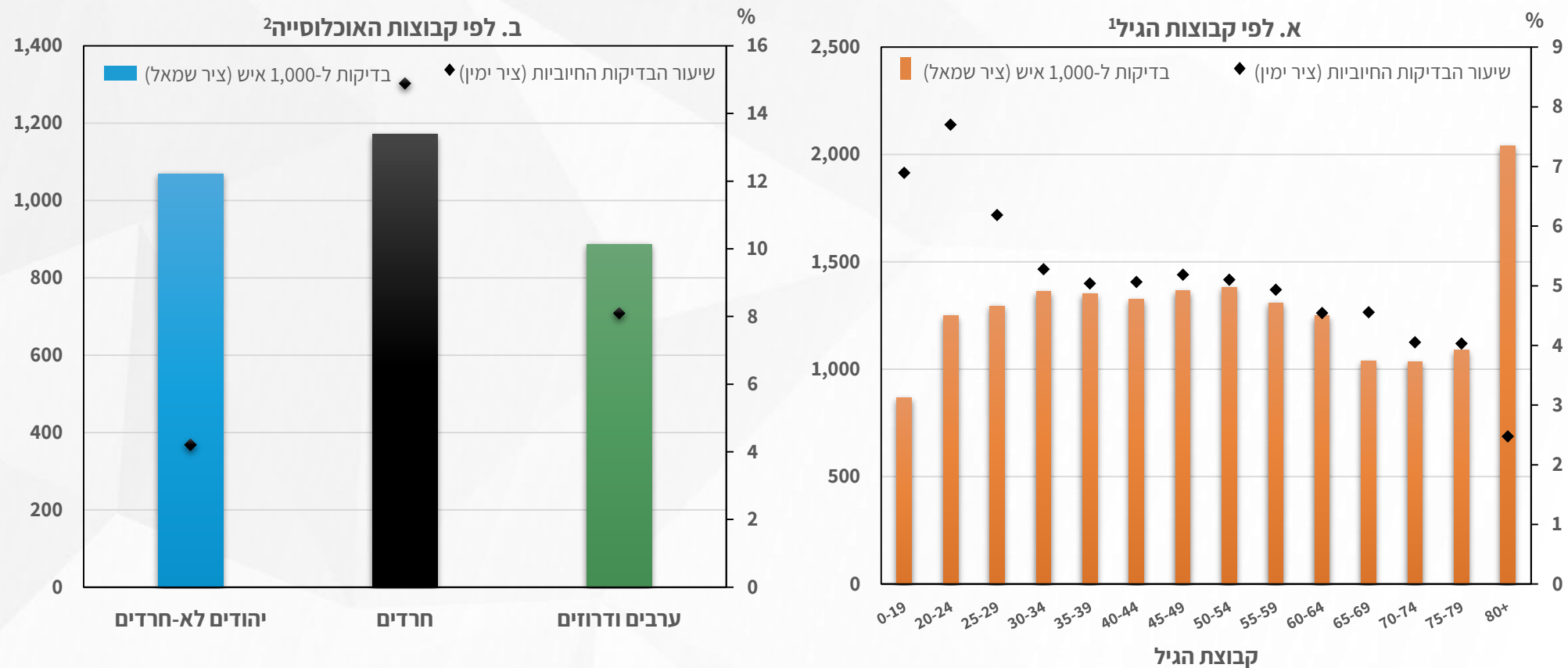
²בכל מדינה חושב הסיכום עבור כל קבוצות הגיל של מספר הנפטרים ל-100 אלף תושבים בקבוצת הגיל כפול מספר תושבי ישראל באותה קבוצות גיל מסך תושבי ישראל. עבור הרוב המכריע של המדינות (לרבות ישראל), התפלגות הגילים של האוכלוסייה נכונה ל-2019 ועבור אחרות ל-2018.

³עבור הרוב מכריע של המדינות הנתונים נכונים לתקופה 10-18/2/2021, ועבור האחרות למועד מאוחר יותר (עד 23/2/2021 לכל המאוחר) או מוקדם יותר במהלך פברואר. הנתונים של ישראל נכונים ל-18/2/2021.

המקור: נפטרים מקורונה – ישראל: משרד הבריאות; מדינות אחרות: משרדי הבריאות, מכוני מחקר ממשלתיים בתחום הבריאות ולשכות סטטיסטיות (חלק מהנתונים רוכזו באתר של ה-National Institute for Demographic Studies (INED) בכתובת <https://dc-covid.site.ined.fr/en/data>). התפלגות הגילים במדינות – ישראל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; מדינות אחרות: האו"ם <http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3A22>.

שיעור בדיקות חיוביות גבוה בקרב החרדים ובקרב הצעירים

מספר בדיקות הקורונה המצטבר ל-1,000 איש ושיעור הבדיקות החיוביות

¹נתונים עד 17/1/2021.

²עיריות ומועצות מקומיות בלבד. נתונים עד 14/1/2021.

הניתוח נערך ברמה של אזור סטטיסטי (שכונה) של מגורים. אזור סטטיסטי חרדי – רמת ההומוגניות החרדית, לפי שיעורי ההצבעה ליהדות התורה ולש"ס, היא 6 ומטה (ראו גורביץ וכהן-קסטרו [2004]), אזור סטטיסטי ערבי – רוב התושבים בו הם ערבים מוסלמים/נוצרים או דרוזים. נתוני האוכלוסייה נכונים לסוף 2017.

המקור: משרד הבריאות – קובצי נתוני קורונה אזוריים סטטיסטיים ונתוני קורונה קבוצות גיל ומין (<https://data.gov.il/dataset/covid-19>), גורביץ וכהן-קסטרו (2004), הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.